

Justis- og politidepartementet
Att. Rednings- og beredskapsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Arkivkode

325.0

JUSTISDEPARTEMENTET	
3 NOV 2009	
SAKSNR.:	200904409
AVD/KONT/BEH:	RBA-K-HAS
DOK.NR. 116	ARKIVKODE: 625

DSBs høringsvar på Rapport om forslag til fremtidig organisering av nødmeldetjenesten (112-rapporten)

Innledning og bakgrunn

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) viser til brev av 10.07.2009 fra Justis- og politidepartementet (JD) med invitasjon til høring av Rapport med forslag til fremtidig organisering av nødmeldetjenesten fra en interkommunal arbeidsgruppe fra JD, Helse- og omsorgsdepartementet (HOD), og Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) og Kommunal- og regionaldepartementet (KRD).

Organisatoriske utfordringer i forhold til sentraler for mottak av nødansrop har vært tema siden 1960-tallet og nødmeldetjenesten har gjennom årene endret seg i takt med samfunnsutviklingen forøvrig. Direktoratet har hele tiden vært involvert i saker knyttet til endring av nødmeldetjenesten, og sist ved deltakelse i og påfølgende høring til Rapport om forenkling og effektivisering av nødmeldetjenesten (FEN-rapporten) fra 2004. DSB støttet den gang rapportens anbefalinger om ett nødnummer og felles nødalarmeringssentraler.

Forventninger til nødmeldetjenesten og behovet som må til for å møte forventningene

Nødmeldetjenesten er befolkningens mulighet til i nødsituasjoner å kommunisere med myndighetene. Effektiv og livreddende innsats krever en godt organisert nødmeldetjeneste, og ved nødansrop forventer befolkningen umiddelbar og kompetent respons. Det er i tillegg forventninger om en rask og pålitelig kommunikasjon mellom de involverte i en krisehåndtering som også ivaretar personvernet.

Nødmeldetjenesten må være i stand til, med god kvalitet, å håndtere dagligdagse repeterende hendelser, og samtidig kunne agere samlet, effektivt og målrettet når større ulykker, katastrofer og vilde handlinger skjer. Befolkningen vil sannsynligvis støtte innføring av ett nummer for alle nødsituasjoner.

Under Øvelse Oslos innledende fase oppsto et massivt trykk på alle tre nødsentralene. Det var vanskelig å nå frem til politiet på telefon, noe som reduserte mulighetene for å utveksle informasjon i en tidlig fase i krisen. Brannvesenet etablerte lokalt kommunikasjonssenter for å avlaste nødsentralen. Stort press på helsetjenestens nødsentral førte til at noen sykehus fikk sent varsel. Videre erfarer DSB at det stadig inntreffer hendelser der den såkalte trippelvarslingen uteblir eller er forsinket med risiko for tap av liv og helse.

Særskilt om brannvesenet

Landets 331 stedlige brannsjefer styrer og leder sine styrker innenfor egen kommunegrense eller egen brannvernregion. Kommunene er pliktig til å tilknytte seg den regionale 110-sentralen. 110-sentralen skal motta og sørge for forsvarlig registrering av nødmelding, utalarmere rett brannvesen, overordnet ledelse, og opprette samband med og støtte innsatsstyrken.

I situasjoner der farlige stoffer er involvert skal 110-sentralen kunne gi fagkompetent informasjon og beslutningstøtte til innsatsledelsen fra brannvesenet. Enkelte 110-sentraler mottar også automatiske

alarmer fra veitunneler. Flere av 110-sentralene utalarmerer også Sivilforsvarets (SF) personell når nødetatene anmoder om bistand. Utover å være regional nødsentral for branner og ulykker utfører også noen av 110-sentralene ulike servicetjenester for og i kommunene.

Mottak av automatiske brannalarmer på 110-sentralene fra bygninger og andre brannobjekter har gitt en stigende aktivitet for brannvesenet de senere årene. Brannvesenets inntekter på mottak av automatiske brannalarmer er beregnet til om lag 100 millioner kroner årlig, og de er viktige for kommunene.

Vurdering

Ett nødnummer 112

DSB støtter den interdepartementale arbeidsgruppens vurdering og forslag når det gjelder innføring av ett felles nødnummer 112. Dette vil gi befolkningen en enklere tjeneste der en ved nødstilfelle raskt kommer i kontakt med de tre nødetatene. Samtidig er det ikke rett å innføre ett felles nødnummer 112 uten at det også skjer endringer i nødsentralstrukturen.

Arbeidsgruppen har beskrevet fire modeller som alle omfattes av ett felles nødnummer.

Modelluavhengige vurderinger

Ved en organisering av nødmeldetjenesten etter ny modell må det etableres en teoretisk og praktisk utdanning av personellet ved nødsentralene. En felles nødsentral må ha tilgang på personell som har akuttmedisinsk og helsefaglig kompetanse og innsikt, og helsevesenets faglige behov må vektlegges særskilt. Videre må den være bemannet med personell med brannfaglig kunnskap, innsikt og forståelse. Operatøren må være i stand til å håndtere moderne IKT-verktøy.

Fra tid til annen er det behov for spisskompetanse som særskilt medisinsk kompetanse, utvidet språkkunnskap og -forståelse og spesialkunnskap om farlige stoffer. Spisskompetansen må kunne aktiveres hurtig. DSB vil særlig peke på at den samisk talende del av befolkningen må ha mulighet til å kunne nå samisktalende operatør på aktuelle nødsentraler. Felles sentraler med større ansvars- og geografisk område vil lette rekrutteringen av samisk talende personell til nødmeldetjenesten. Dette er også en viktig problemstilling i forhold til den fremmedkulturelle del av befolkningen.

For mange nødsentraler utfordrer mulighetene for å etablere og opprettholde robuste fagmiljøer, og det gir økt risiko for rekrutteringsvansker, svak kompetanse og for feilvurderinger i pressede situasjoner. Felles nødsentraler gir mulighet for å standardisere kontrollromsløsninger med høy kvalitet, og bidra til at høyteknologiske utdannings- og forskningsmiljøer finner det attraktivt å delta i utvikling av de teknologiske plattformene for nødmeldetjenesten og nødetatene.

DSB mener at antallet nødsentraler bør reduseres betydelig fra dagens 69.

Modell A, B og D

Modell D med en samling av de tre nødsentralene til én felles løsning vil føre til at politidistrikter må slås sammen, noe som fremstår som utaktuelt. DSB støtter anbefalingen om at det ikke arbeides videre med en endring i tråd med modell D.

Med modell A innføres det som omtales som felles mottaks- og veiledningssentral, men dagens løsning med separate nødsentraler opprettholdes. Modell A vil gi en tidsforsinkelse, og bidrar ikke til økt samvirke, noe som gjør modellen uaktuell slik DSB ser det. Det er ikke behov for ytterligere et ledd i nødsentralkjeden.

Modell B trekker kun det som er dagens 110-sentral inn mot et felles mottaks- og veiledningssenter, mens politiet og helsevesenets sentraler opprettholdes som i dag. Dette understøtter ikke tanken om økt

samvirke, og modellen vil ikke utvikle nødmeldetjenesten i en positiv retning. I tillegg vil modell B forsinke meldingsforløpet for helse, og DSB anbefaler ikke denne modellen.

Modell C

Modell C omfatter felles nødsentraler for helse og brann. Helse og brann håndterer i all hovedsak nødansrop som gjelder liv og helse, og disse vil bli håndtert i den nye 112-sentralen, der hovedvekten vil ligge på håndtering av nødansrop til helse. Nødansrop til politiet tas imot ved det samme mottaket, og de reelle anropene ekspederes videre til politiets operasjonssentral.

Politiets operasjonssentraler følger politidistriktsgrensene, og operasjonsleder har myndighet til å opptre på vegne av politimesteren. Modell C vil føre til at feiloppringningene håndteres i 112-sentralen, og politiets operasjonssentral vil med modell C kunne bruke sine ressurser på reelle hendelser. DSB antar at politiets behov i stor grad er ivarettatt gjennom modell C.

Brannvesenet omtales som en av de tre nødetatene, men det er kommunene som gjennom brann- og eksplosjonsvernloven er pålagt å etablere og drifte brannvesen. De håndterer ressursene i forhold til kommunegrenser eller brannvernregioner, og flere kommuner samarbeider, og 110-sentralene forestår på vegne av kommunene nødmeldetjenesten for brannvesenet. DSB mener at denne tjenestens behov vil bli ivarettatt i modell C, men det er en forutsetning at kommunenes interesser hensyntas slik at eventuell ny modell ikke gir grunnlag for å skape nye vaktentralordninger i brannvesenene.

Helse ønsker ikke å endre dagens ordning med et eget nødnummer for akuttmedisinske helsetjenester. Dette grunnlegges med at de fleste hendelsene som håndteres ved de akuttmedisinske kommunikasjonssentralene gjelder akutt sykdom, og at ulykkene der det er behov for en samhandling fra brannvesen, politi og ambulanse er få i forhold til sykdomshåndteringen. DSB har forståelse for helses argumentasjon, og mener at dette må vektlegges særskilt i det videre arbeidet med å vurdere utvikling av nødmeldetjenesten.

DSB mener imidlertid at hensynet til at befolkningen får ett nødnummer å forholde seg til uansett type nødsituasjon, samhandlingen ved ulykker og katastrofer styrkes og behovet for å redusere antallet nødsentraler betydelig, må veie tungt. Færre og større sentraler vil skape gode fagmiljøer og godt rekrutteringsgrunnlag til nødsentralene. I dette ligger også muligheten for tilgang til særskilt spisskompetanse i alle sentralene, noe som vil gi hele landet samme kvalitet på tjenesten.

DSB mener at det for å høste erfaringer er riktig å prøve ut modell C. Et prøveprosjekt vil gi avgjørende erfaringer i forhold til om en modell C kan innføres over hele landet.

Gevinst og forvaltning

Den økonomiske gevinsten ved å redusere antallet nødsentraler som foreslått i rapporten, knytter seg til at omleggingen kan frigjøre ca 190 årsverk, noe som vil gi et årlig innsparingspotensial på omlag 100 millioner kroner. I tillegg vil mottak av automatiske brannalarmer i sentralene generere omlag 100 millioner kroner i inntekter for sentralene, inntekter som i dag tilfaller kommunene, noe de også bør gjøre i fremtiden.

Eventuelle felles nødsentraler vil føre til mer samfallende geografiske nødsentralgrenser for helsevesenet og brannvesenet, og de bør minst dekke 500.000 innbyggere hver. Det må være et statlig ansvar å etablere og drifte eventuelle fremtidige nødsentraler.

En eventuell ny omorganisert nødmeldetjeneste gir ikke grunnlag for etablering av et nytt direktorat eller en ny sentral, offentlig etat. DSB mener at spørsmålet om organisatorisk tilknytning for en ny felles nødmeldetjeneste først bør vurderes og behandles etter at det er høstet erfaringer med et prøveprosjekt.

Modell C som et prøveprosjekt

DSB ser det som avgjørende at en endring av nødmeldetjenesten må bygge på utprøving og evaluering av det som er tiltenkt å være et fremtidig konsept for nødmeldetjenesten. Dette vil også kunne bidra til en god forankring for en eventuell fremtidig modell.

DSB anbefaler at samarbeidsprosjektet i Buskerud (SAMLOK-prosjektet) utvikles til et fullverdig prøveprosjekt for modell C. SAMLOK-prosjektet er kommet i stand etter et eget samstemt initiativ fra de tre eksisterende nødsentralene for helse, brann og politi i Søndre Buskerud politidistrikt, og dette initiativet bør veie tungt ved etablering av et prøveprosjekt. SAMLOK er etter DSBs mening også det eneste reelle alternativet som er realiserbart innen en akseptabel tidsramme. De tre fagdirektoratene og brukerne i politiet, helsevesenet og brannvesenet må involveres i prøveprosjektet, slik at dette kan gjennomføres med nødvendig og tilstrekkelig faglig forankring. Tidsrammen for prøveprosjektet, inkludert en metodisk evaluering, bør være to år. JD og HOD må legge rammene til rette for at modell C kan prøves fullt ut gjennom prosjektet.

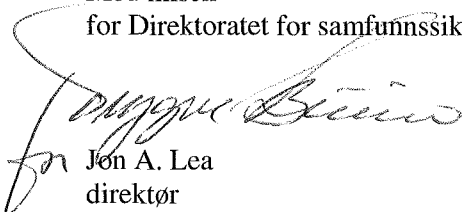
Konklusjon

DSB støtter den interdepartementale arbeidsgruppens forslag om å prøve ut en modell for felles nødnummer i Norge gjennom et prøveprosjekt etter foreslått modell C. DSB forutsetter at prøveprosjektet får solid brukermedvirkning og at fagdirektoratene involveres. Prøveprosjektet må gjennomføres i tråd med rammene for den interdepartementale arbeidsgruppens forslag.

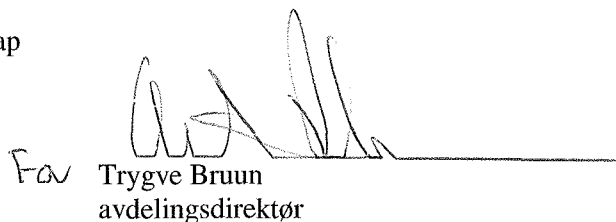
DSB foreslår at et prøveprosjekt organiseres og gjennomføres i det allerede etablerte SAMLOK-prosjektet i Buskerud. Hele prøveprosjektet inkludert evaluering bør avgrenses til to år, og det må evalueres før det tas en endelig beslutning om innføring av en landsdekkende nødmeldetjeneste i Norge etter modell C. Prøveprosjektet må finansieres av staten ved JD og HOD.

Dersom et prøveprosjekt realiseres som skissert, og resultatet er vellykket, anbefaler DSB at nødmeldetjenesten omorganiseres til felles nødsentraler som beskrevet etter modell C, og at 112 innføres som befolkningens nødnummer for å kommunisere nødsituasjoner til nødetatene. Det må videre etableres en egen utdanning for operatører på nødsentralene som er både teoretisk og praktisk innrettet, og rekruttering av spisskompetanse må ivaretas. En nødsentral bør minst omfatte 500.000 innbyggere.

Med hilsen
for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Jøn A. Lea
direktør

Trygve Bruun
avdelingsdirektør